

χρὶς οὗτου ἀποκτήσῃ ἐπαρκῆ πελατεῖαν γνωστοποιήσων καλυπτουστῶν τὴν διαφορὰν· τοῦτο δ' εἶνε ἔργον δεξιότητος ἢ βίας.

Περὶ τοῦ τύπου τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ὀλίγα δύναμαι νὰ εἴπω. Δὲν προτίθεται νὰ ἐκτιμήσῃ αὐτὸν ὑπὸ ἡθικὴν καὶ πολιτικὴν ἔποψιν, ὑπὸ δὲ τὴν ἔποψιν τῆς ὀλικῆς ἀναπτύξεως οὐδὲν παρέχει τὸ ἐνδιαφέρον τὴν ἱστορίαν τῆς ἐφημερίδος. Ἀρκοῦμαι μόνον εἰς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ἀκαταπαύστως πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἐφημερίδων καὶ τὴν σύγκρισιν, πρὸς ἄλληλα τῶν ταχυμάτων τοῦ στρατοῦ τούτου ὁσημέραι ἰσχυροτέρου καθισταμένου.

Καὶ δὲν εἶνε πολὺ εὐχερὲς τὸ πρᾶγμα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων, πράγματι, ὑπόκειται εἰς συνεχεῖς ταλαντεύσεις. Ὅθεν οἱ στατιστικοὶ οὐδαμῶς συμφωνοῦσι, οὐδ' αὐτοὶ ἔπι οἱ ὁμοεθνεῖς, περὶ τῶν δυνάμεων τοῦ τύπου τῆς ἰδίως αὐτῶν χώρας ὡς κατὰ προσέγγισιν λοιπὸν μόνον θεωρητέον τὸν ἀκόλουθον πίνακα· ἐν τούτοις ἀρτεῖ, τοῦλάχιστον, νὰ παράσῃ ἰδέαν τινὰ τῆς ἀναπτύξεως ἣν ἔλαβεν ἡ ἐφημεριδογραφία ἀπὸ τινῶν ἐτών.

Στοφὸς τις γεωγράφος, ὁ Βάλθις, ὑπελόγιζε τῷ 1826 τὰς ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου ἐκδιδόμενας τότε ἐφημερίδας εἰς 3168 ὧν 2142 ἐν Εὐρώπῃ καὶ 978 ἐν Ἀμερικῇ. Ἐν πραγματεῖᾳ δημοσιευθεῖσα τῷ 1867 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνατιβάσκειται εἰς 12,500. Σήμερον ἀνῆλθεν εἰς 25000 οὕτω διανεμομένας: Εὐρώπη 14,000. Ἀμερικῇ, 10,000. Ἀσία, Αὐστραλία κτλ. 1000.

Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τὰ πλείονας ἐφημερίδας ἀριθμοῦντα εἰσίν: ἡ Γερμανία, 3000, ἡ Γαλλία 2500, ἡ Ἀγγλία 2000, ἡ Αὐστρία 1, 500, ἡ Ἰταλία 1500, ἡ Ῥωσσία 600, ἡ Ἑλβετία 500.

Ἀπολύτως, ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου πλείονας ἐφημερίδας ἔχουσιν αἱ Ἠνωμένοι-Πολιτεῖαι, 9,000 διὰ πληθυσμὸν 50 ἑκατομμυρίων. Ἡ Γερμανία, ἣτις ἔρχεται μετ' αὐτὴν, ἔχει μόνον, ὡς εἶδομεν, 3000.

Σχετικῶς, δηλαδὴ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν, καὶ τοῦτο πρὸ παντὸς ἐνδιαφέρει, πάλιν αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν· ἀλλὰ τὴν θέσιν ταύτην τὴν διαμφισβητεῖ πρὸς αὐτάς, καὶ τοῦτο κατ' ἀρχὰς θὰ ἐμποιήσῃ ἐκπληξίν, ἡ Ἑλβετία, ἣτις ἐν τούτοις ἔχει μόνον 500 ἐφημερίδας, ἀλλὰ ἐν πληθυσμῷ μὴ ὑπερβαίνοντι τὰ 2,700,000 καὶ ἐν ταῖς μὲν καὶ ἐν τῇ δὲ μία ἐφημερίς ἀναλογεῖ πρὸς πεντακοσίους κατοίκους. Τὰ ἄλλα ἔθνη ἀφίστανται πολὺ τῆς ἀναλογίας ταύτης. Κατὰ προσέγγισιν καὶ εἰς στρογγύλους ἀριθμοὺς ἡ ἀναλογία τῶν ἐφημερίδων πρὸς τὸν πληθυσμὸν εἶνε: ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ 1 πρὸς 14,000, ἐν Ἀγγλίᾳ 1 πρὸς 16,000, ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ 1 πρὸς 24,000.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἡ ἀναλογία αὕτη τῷ 1826 ἦτο,

κατὰ τὸν Βάλθιν, 1 πρὸς 64,000. Εἶνε καταφανσεσάτη ἡ ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν ἐν Γαλλίᾳ γενομένη πρόοδος τῆς δημοσιογραφίας.

Θὰ ἦτο περιεργὸν νὰ γνωρίζῃ τις ποία δύναται νὰ εἶνε ἡ κυκλοφορία αὐτῆ τῶν 25,000 περιοδικῶν δημοσιευμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ κόσμου μέχρι τοῦ ἄλλου ἀναλαμβάνουσι νὰ παράσχωσι πληροφορίας, νὰ διδάξωσιν, ἢ νὰ διασκεδάσωσι τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἀπλούστατα ἐκμεταλλεῦνται τὴν περιεργίαν τῶν υἱῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν θυγατέρων τῆς Εὐρῆς. Ἀλλὰ πάντες οἱ πρὸς τοῦτο ὑπολογισμοὶ μόνον εἰς ὑποθέσεις δύνανται νὰ ἀποληξῶσι. Ἡ ἀρκεσθῶ λοιπὸν, ἄνευ ἄλλων περιστροφῶν, νὰ ἀναφέρω μίαν τῶν ὑποθέσεων τούτων, ἐξ ἧς ὁ ἀναγνώστης ἀφίεται ἐλεύθερος νὰ παραδεχθῇ ὅτι θελήσῃ.

Ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ἡ στατιστικὴ τῆς ἐφημεριδογραφίας εἶνε λιαν ἐνήμερος, ὑπολογίζουσι τὴν κυκλοφορίαν τῶν 10,000 ἐφημερίδων, αἵτινες δημοσιεῦνται ἐν αὐτῇ εἰς 21,000,000, δηλαδὴ, ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ, 2,000 φύλλα ἡμερησίως κατ' ἐφημερίδα κατὰ μέσον ὄρον. Ἀν παραδεχθῶμεν τὸν αὐτὸν μέσον ὄρον καὶ διὰ τὰς 15,000 εὐρωπαϊκάς καὶ ἄλλας ἐφημερίδας, θὰ ἔχωμεν 30 ἑκατομμύρια. Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς οὗτος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶνε μικρότερος τῆς ἀληθείας. Ὑποθέτει πράγματι 9 ἀναγνώστας δι' ἑλαστον φύλλον, ἐν ᾧ ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι μόνον 2. Ἀλλὰ ὅση διαφορὰ καὶ ἂν ὑπάρχῃ μεταξὺ τῆς ἐκπαιδευσεως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, τὸ λάθος μοὶ φαίνεται σπουδαῖον. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ ἡμερησία κυκλοφορία τοῦ περιοδικοῦ τύπου δύναται ν' ἀναχθῇ εἰς 60 ἑκατομμύρια.

Τοῦτο εἶνε, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἀπλῆ ὑπόθεσις, ἣτις ὅμως φαίνεται πιθανωτάτη — καὶ λιαν ἐπαρκῆς.

Ἐν ταῖς μυριάσι ταύταις τῶν φύλλων ὑπάρχει βεβαίως τερθρεία πολλή· ἀλλ' ὅμως καὶ ποία ἀνακινήσις ἰδεῶν — καὶ χρήματος! Πόσον πνεῦμα ριπτόμενον εἰς τὸν ἄνεμον! Ποῖα σπαρτά, καὶ ποῖον θερισμὸν, παρὰ τὰ ζιζάνια, δικαιοῦμεθα νὰ ἀναμένωμεν διὰ τὸ μέλλον! A. K.

Ο ΒΙΣΜΑΡΚ ΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ.

Οἱ λόγοι οὗς ὁ βουλευτὴς Βίσμαρκ - Σεννάουζεν ἀπήγγειλεν εἰς τὸ ἠνωμένον Landtag τῆς Ῥωσσίας (1847 — 1848), εἰς τὸ Γερμανικὸν κοινοβούλιον (1850) καὶ εἰς τὴν δευτέραν Ῥωσικὴν Βουλὴν (1849 — 1851), δὲν ἦσαν γνωστοὶ εἰμὴ ἔκ τινων τεμαχίων, ἀναφερομένων εἰς τὰ ἔργα τῆς συγχρόνου ἱστορίας καὶ εἰς μονογραφίας ἀφορώσας εἰς τὸν βίον τοῦ μεγάλου ἀρχιγραμματέως τῆς Γερμανίας· οὐδεμία συλλογὴ καὶ ἐκδόσις ὅλων ὁμοῦ εἶχε γείνει μέχρι τοῦδε. Πρὸ τίνος μόλις παρουσιάσθησαν εἰς τὸ φῶς κατὰ τρόπον τέλειον καὶ ἀκριβῆ, τρηθείσης θρησκευ-

τικῆς ἐπιμελείας περὶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ κειμένου· διότι ἀνετυπώθησαν κατὰ τὰ αὐθεντικὰ ἐστνεγογραφημένα πρακτικὰ καθ' ὅλην τὴν λεπτομέρειαν οὐ μόνον οἱ σπουδαῖοι λόγοι καὶ αἱ ἀτομικαὶ αὐ παρατηρήσεις, ἀλλὰ καὶ αἱ βραχέειαι ἀνταπαντήσεις, αἱ ἡμερήσιαι διατάξεις, αἱ προσκλήσεις εἰς τὴν τάξιν, αἱ διακοπαὶ κλπ.

Ὁ Βίσμαρκ ὡς βουλευτὴς, κατὰ τὸ πρῶτον τοῦτο βῆμα ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ, ἀπεικονίζεται λαμπρῶς ὡς ἐν φωτογραφίᾳ, διὰ τοῦ τόμου τούτου τῶν ἀγορεύσεων του.

Ἦτο νέος πάντῃ ἀγνωστος ὅτε τὸ πρῶτον μετέβη εἰς τὸ ἠνωμένον Landtag ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν κτημάτων τῶν εὐγενῶν (Ritterschaften). Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς συνόδου τοῦ πρώτου τούτου πρῶσιου Κοινοβουλίου ἐσκέπτετο νὰ ἐπιχειρήσῃ ταξείδιον εἰς Ἰνδίας, πιθανῶς ὅπως ἀποικήσῃ ἐκεῖ περιουσίαν καὶ ἀποκατασταθῇ, ἀπαράλλακτα ὡς ὁ Κρόμβελλ, ὅστις κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ μακροῦ κοινοβουλίου ἀπεφάσιζε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀμερικάν.

Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν συνηγμένοι ὅπως συγκροτήσωσι τὸ βῆθρον Landtag ἀντιπρόσωποι ἦσαν γενικῶς ἀγνωστοὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ κοινόν. Εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς Διαιτάς ἡ πολιτικὴ ἐτίθετο ἐν κατωτάτῃ μοίρᾳ, εἰς τρόπον ὥστε κόμματα καὶ ἀρχηγοὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σχηματισθῶσιν, ἡ δὲ φήμη τῶν κυριωτέρων μελῶν δὲν ὑπερβείβαι τὰ τεῖχη τοῦ Βουλευτηρίου. Ἐξ ἄλλου ἡ δημοσιογραφία ὑποκύπτουσα ἀκόμη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς λογοκρισίας δὲν ἤνοιγε τὰς θύρας τοῦ σταδίου εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀνδρας. Ὅπως καταστῆ τις γνωστὸς ἄλλο μέσον δὲν ἦτο εἰμὴ ὁ διὰ τῶν φυλλαδίων καὶ τῶν σατυρῶν πόλεμος.

Ὅτε ἠνεόχθη τὸ πρῶτον Landtag, δύο τάσεις κυρ εἰς, ὅπως μὴ εἴπη τις δύο κόμματα, ἐξεδηλώθησαν ἀμέσως, ὀπλισθεῖσαι κατ' ἀλλήλων. Ἀφ' ἑνὸς οἱ φιλελεύθεροι, ὧν οἱ διάφοροι βαθμοὶ συνηντῶντο ἐν τῷ αὐτῷ ἐδάφει τῆς συνταγματικότητος καὶ ἴσως ἐν τισὶ πόμοις, εἴτι ἀορίστοις, περὶ ἐνότητος τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους, ὑπερ ἦτο ἰδέα μεγάλη, ἣν πρῶτοι ἐξέφρασαν οἱ σουηδοὶ πατριῶται ἐν πεζῷ καὶ ἐμμέτρῳ λόγῳ, ἀλλ' ἦτις ὑπὸ τοιοῦτον σχῆμα ἐφαίνετο μᾶλλον ἀνήκουσα εἰς τὸ κράτος τῆς φιλολογίας ἢ εἰς τὸ τῆς πολιτικῆς. Ἀφ' ἑτέρου ἡ Δεξιά, οἱ μικροὶ εὐγενεῖς, οἱ Junker τᾶς πολυἀριθμοῦ, ἰσχυρὰ ἄλλοτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀλλ' ἦς ἡ ἀξία ἠλαττώθη ἔνεκα τῶν ἐπισυμβασῶν μεταρρυθμίσεων.

Ἡ τάξις αὕτη ἐφρόνει ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τοῦ παρελθόντος, ἐπέμενον εἰς τὸ ἐνεσθὲς, ἀλλὰ δὲν ἦτο ὀπισθοδρομικὴ. Ἐδείκνυε δυσμένειαν πρὸς τὰς ἐξῶθεν πολιτικὰς ὑπαγορεύσεις, καὶ δὲν παρεδέχετο ἄλλας μεταρρυθμίσεις ἐκτὸς ἐκείνων, αἵτινες ἐπήγαζον ἐκ τῶν θεσμῶν καὶ τῶν παραδόσεων τοῦ παρελθόντος. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐθνικὴν γερμανικὴν ἰδέαν οἱ Junker δὲν εἶχον εἰτι συμφι-

λιώσει αὐτὴν μετὰ τοῦ πρῶσιου πατριωτισμοῦ των.

Ὁ ἀντιπρόσωπος Βίσμαρκ, εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἠνωμένον Landtag δὲν ἐκοπίασε πολὺ σκεπτόμενος τοῦ νὰ τοποθετηθῇ. Ὁφείλε φυσικῶς νὰ καταλάβῃ θέσιν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων εἰς οὗς ἀνῆκε χάρις τῇ καταγωγῇ του, χάρις τῇ πολιτικῇ θέσει του καὶ ταῖς πεποιθήσεσιν ὑφ' ὧν ἐνεφορεῖτο.

Ὁ Βίσμαρκ εἰσήρχετο εἰς τὴν ἐνεργὸν πολιτικὴν καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Γερμανία, προοδεύουσα ἐπιστημονικῶς μέχρι τῆς ἀμφιβολίας καὶ ἐπιδεικτικῶς μέχρι τοῦ μηδενός, ὡς ἔγραψεν ὁ Ἐδγάρδος Κυνὲ, εὗρίσκετο περὶ τὸ πέρασ τῆς ὁδοῦ εἰς ἐσχάτην ἀταξίαν καὶ κατείχετο ὑπὸ ἀνατονομάστου φρενητιώδους παραφορᾶς. Τὸ ἰδανικὸν τῆς πολιτικῆς τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦτο αἰσθηματικὴ τις ἀναρχία, πόθος τις οὐτοπίας κενῆς καὶ ἀτμώδους, ὑπὲρ ἧς συνηγόρει μετὰ πυρετώδους θέρμης ὁ Ἀρνόλδος Ρούγκε, ὁ Φάουερβαχ, καὶ ὁ Μάξ Στέρνε, καὶ ἄλλοι φλογεροὶ ἀπόστολοι τῆς οὕτωσι καλουμένης νέου - ἐγγελιανῆς σχολῆς. Ἐν τῷ Landtag ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἐξεπροσωπεῖτο ὑπὸ πολλῶν, ἰκανῶς ὁμοῦ καὶ ὑπερέχων ἦν ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν ριζοσπάσται ἀπέναντι τῆς Δεξιάς, ἀλλὰ μετριοπαθεῖς ἀπέναντι τοῦ κόμματος τῶν ταραξιῶν. Ὁ ἀριθμὸς τούτων ἀνῆρχετο εἰς 407, ἐνῶ ἡ Δεξιά ἠρίθμει 107 μόνον ψήφους· περιεῖχε δὲ τὸ βῆθρον κόμμα νομομαθεῖς ἐξόχους, δημοσιογράφους ἀξιοσεβάστους, σύμπασαν τέλος τὴν ομάδα τῶν σοφῶν τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, οἵτινες ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου Γαλλίας, συνταγματικῆς τότε καὶ δημοκρατικῆς μετ' ὀλίγον, εἶχον διδαχθῆ τὴν κοινοβουλευτικὴν τακτικὴν.

Ὁ Βίσμαρκ ἐποποθετήθη μετὰ τῶν ἀντιπάλων τῆς φιλοταράχου καὶ ἐπαναστατικῆς ταύτης σπείρας. Εἶχε συντρόφους ἀνδρας, οἵτινες ἀπρῆσκοντο εἰς τὴν θορυβώδη δημοσιότητα τῆς κοινοβουλευτικῆς συζητήσεως, οἵτινες δὲν εἶχον οὐδὲ συμπάθειαν οὐδὲ εἶν πρὸς τὸ ἀγορεύειν, καὶ ὧν ἡ τακτικὴ ἦτο ἡ ἀφάνεια. Ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν περιστοιχιζόμενος ὁ Βίσμαρκ, ἐφάνη ὁ μόνος, ἡ σχεδὸν ὁ μόνος ἐκ τοῦ κόμματος αὐτοῦ, ὅστις ἐλίπει τὴν προσοχὴν. Αἱ ἀτομικαὶ πεποιθήσεις αὐτοῦ ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην νὰ διαμαρτυρηθῶσι κατὰ τῶν πολιτικῶν θεωριῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο ὑπερισχύουσαι ἐν τῇ συνελεύσει. Ἐπιείραζον αὐτὸν αἱ ἐν λόγῳ ἰδέαι, ὡς ἠνώχλου αὐτὸν καὶ ἡ γλῶσσα ἦν μετῆρχοντο οἱ ἐλευθερόφρονες, καὶ ὁ τόνος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐν ἀνελάμβανον, καὶ ἡ ἔμφασις μετ' ἧς ἠγόρευον, καὶ ἡ χροιά ἐκείνη τῆς ἐπιτετηθευμένης αἰσθηματικότητος, ἣ ἐχρῶντο κατακόρως ἐν ταῖς ἀγορεύσεσιν αὐτῶν.

Ὁ *Luσσαλέος Βίσμαρκ*, ὡς ἀπεκάλουν τότε ἐν Κνισφόφ καὶ Σεννάουζεν τὸν μέλλοντα ἀρχι-

γραμματατέα, ἔφερον ἐν τῇ βουλῇ τὸν ζῶηρον καὶ φίλεριν χαρακτήρα αὐτοῦ, φιλοπόλεμον πάντοτε, βίαιον ἐνίοτε, ἐξ οὗ εἶχε πολλάκις φθάσει μέχρι μονομαχιῶν διὰ ξίφους καὶ πιστολίου καὶ μέχρι πυγμαχίας ἐνίοτε, καὶ διετήρησε τὸν χαρακτήρα τοῦτον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ βήματος ἐμφανίσεως (ὁπότε ἐξεγείρας ἀπερίγραπτον θόρυβον ἕνεκα βιαιότητος ἀποστροφῆς αὐτοῦ κατὰ τῶν φιλελευθέρων, ἀνέωξεν ἐφημερίδα τινὰ καὶ ἤρχισεν ἀναγινώσκων ἡσύχως, περιμένων νὰ ἀποκαταστή ἡ ἡσυχία) μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἀγορεύσεως, κατὰ τὴν 3 Δεκεμβρίου 1850, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐκορυφώθη ἡ ἀγανάκτησις τῆς Βουλῆς, ἀλλ' ἤτις ἐξησφάλισεν αὐτῷ διπλωματικὴν θέσιν.

Ἡ ἐπιτυχία γενικῶς βαίνει ὡς ὁ περὶ εὐγενείας νόμος τῶν Σινῶν ἀναγκάζει τὴν δόξαν ν' ἀναδράμῃ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ρίπτει φῶς εἰς τὰ σκοτεινὰ προηγούμενα τοῦ εὐνοουμένου τῆς τύχης. Ὡς πρὸς τὸν Βίσμαρκ τοῦτο ἀληθεύει ἐν μέρει. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Σεννάουζεν ἐθεωροεῖτο ἀπὸ τῆς πρώτης ἤδη στιγμῆς τῆς ἐμφανίσεώς του, ἀπὸ τῆς πρώτης ἀγορεύσεώς του, δύναμις πρώτης τάξεως. Μέλος δραστήριον τῆς ομάδος τῶν Junker καὶ τοῦ μεγάλου κόμματος τοῦ Σταυροῦ, σχηματισθέντος μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Φεβρουαρίου, ὁ ἀγροτικὸς εὐπατρίδης διὰ μιᾶς ἀπέκτησε τὴν ἀξίαν Γέρλαχ τινὸς ἢ Στάλ καὶ τὴν θέσιν εὐγενοῦς τιμαριώτου τῆς Πομμερανίας. Ἡ αὐθάδειά του, τὸ ὀρηκτικὸν, καὶ ἡ ἀπάθεια ταυτοχρόνως καθίστων αὐτὸν ὡς τι enfant terrible τῆς ἱσθῆς ἐκείνης φάλαγγος ἧτις προεμάχει ὑπὲρ τοῦ θρόνου, τοῦ βωμοῦ καὶ τῶν συντηρητικῶν ἀρχῶν.

Μόλις εἰσελθόντα οἱ ἀντίπαλοι κατέταξαν αὐτὸν περιφρονητικῶς μεταξὺ τῶν «ἀπομειναρίων τοῦ μεσαιῶνος» καὶ τὸν ἐθεώρησαν ὡς «ἄτομον τοῦ τιμαριωτικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ γένους», ὁ δὲ ἀντιπρόσωπος Βίγκε, εἰς τῶν ἀρχαιοτέρων φιλελευθέρων, ἔκτειρε τὸ ὑπουργεῖον διότι «εἶχε σύμμαχον ἄνθρωπον ἔχοντα τοιαύτας προκατακλυσιμαίας ἰδέας».

Πλὴν, τὴν ἀγέρωχον ταύτην καὶ ἐπίπλαστον περιφρόνησιν διεδέξατο ἐπὶ τέλους ἀνησυχία τις, ἐρεθισμὸς, μαρτυρῶν ἀκουσίως περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀντιπάλου καὶ τῆς βίωμης τῆς ἐπιθέσεως αὐτοῦ. Μετὰ πλείστης περιεργείας παρακολουθεῖται ἐν ταῖς ἀγορεύσεσι ταύταις ἡ ὁλονὴν αὐξοῦσα ἐντύπωσις, ἣν παρήγαγον οἱ λόγοι τοῦ βουλευτοῦ Βίσμαρκ ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ τῇ ἀριστερᾷ. Ὁ συνήγορος τῶν «ἀπολωλυῶν ὑποθέσεων» ὁ μέλλων βραδύτερον νὰ θριαμβεύσῃ, ὁ πρόμαχος τοῦ παρελθόντος εἰς τὴν ἀνῆκε τὸ μέλλον, ὁ ὀπισθοδρομικὸς ῥήτωρ ὅστις ἐν τούτοις ἠνῴσει τὴν πολιτικὴν καὶ ἔθνηκην πρόοδον ὡς ἔμελλε προϊόντος τοῦ χρόνου νὰ ἐπιτελεσθῇ, δηλονότι διὰ τοῦ στενοῦ συνδέσμου τῶν δύο ἀρχῶν τῆς φιλελευθέρου καὶ

τῆς μοναρχικῆς μετὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἠθικῶν καὶ ὕλικῶν δυνάμεων τοῦ πρωσικοῦ κράτους, δι' οὗ ἐπραγματοποιήθη βραδύτερον ἢ ἐνόηται καὶ ἡ ἰσχύς τῆς γερμανικῆς πατρίδος, ὁ ἀπρηχαιωμένος οὗτος ἄνθρωπος ὁσάκις ἐλάμβανε τὸν λόγον, ἐξήγειρεν ἀσίποτε χειροκροτήματα ἐν τῇ δεξιᾷ, θόρυβον, ἀνακλήσεις εἰς τὴν τάξιν, θύελλαν ἀληθῆ ἐν τῇ ἀριστερᾷ.

Ὁ Βίσμαρκ δὲν ἦτο ῥήτωρ ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ· καὶ τότε ὅμως ἐκείνητο τὰς ἀρετὰς ἐκείνας καὶ τὰ ἐλαττώματα, ἅτινα καθίστασι καὶ σήμερον τὴν φωνὴν αὐτοῦ τοσοῦτον ἐπιβλητικὴν ἐν τῷ Ῥεῖχστάγ τοῦ Βερολίνου. Δὲν ἦτο ὁ Νάουισσος τοῦ βήματος, ὡς ἀπεκαλεῖτο τότε ὁ φίλος αὐτοῦ Γορτσακὼφ, ἀλλ' ὑπερεῖχε πάντων κατὰ τὸ πρωτότυπον τῆς ἐκφράσεως ἐν τῇ ἀγορεύσει, κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀποτύπωσιν τῆς ἰδίας ἀτομικότητος, κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐμφύσησιν τῆς μυστηριώδους καὶ ἀνεξηγήτου δυνάμεως ἐκείνης, ἣν ἡ ἀρχαία γλυπτικὴ περίστα τοσοῦτον εὐφυῶς, χαράττουσα γλῶσσαν πυρὸς ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἀγαλμάτων.

Ἀρ' ὅτου ἐγένετο ἀπὸ βουλευτοῦ ἀρχιγραμματεὺς ἡ εὐγλωττία αὐτοῦ δὲν προώδυσεν· οὐδέποτε ἐμερίμνησε νὰ κατατάξῃ ἐντέχνως· τὰ ἐπιχειρήματα, ν' ἀναπτύξῃ τὸ θέμα, νὰ καταστήσῃ ἐπαγωγὸν τὴν μορφήν τοῦ λόγου αὐτοῦ. Τῷ ἔλειψαν ἀσίποτε τὰ ῥητορικὰ κινήματα, τὸ πολῦτιμον τοῦτο καταφύγιον, τὸ ἐπιτρέπον εἰς πολλοὺς κοινοβουλευτικοὺς ἥρωας νὰ διερμηνεύωσι τὰς ἰδέας καὶ τὰς πεποιθήσεις διὰ τῆς μιμικῆς. Ἐν ἐλλείψει τούτου ὅμως εἶχε τὰς εἰκόνας ζωηρὰς καὶ ἀπροσδοκίτους, τὸν δὲ λόγον διαπεραστικὸν, πλήσσοντα, ἀποτυπούμενον, καὶ ἀπομένοντα εἰς τὰ ἔγκατα οἷον εἶχεν αὐτὸν καὶ ὁ Κρόμβελλ. Παρεντίθει μεταξὺ τῆς ἀτάκτου ὕψους τοῦ λόγου τοῦ σχήματα ἐξαισία, τὸ δριμυὸν καὶ ὀξύ ἐκεῖνο humour, τὸ τιτρώσκον μετὰ σκληρᾶς ἠδυπαθείας, ὅπερ δὲν εἶνε «ὁ λίθος διὰ τὴν ψυχὴν» ὡς ἀπεκάλει αὐτὸ ὁ Ἰωάννης Παῦλος.

Ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος ἐκδηλοῦται ἐν ταύταις ταῖς πρώταις ἀγορεύσεσι, ὁ ἄνθρωπος· ὁ ἔχων ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ κῦρος τῶν πεποιθήσεων αὐτοῦ, μὴ ἔχων ἀνάγκην διὰ τοῦτο νὰ ὀλιγγάνῃ τὰς χορδὰς τῆς καρδίας, καὶ μὴ χρώμενος τῷ γάλακτι τῆς ἀνθρωπίνης προσηγείας the milk of human Rindnesf περὶ ἧς λαλεῖ ὁ ποιητής.

Πλὴν ἐν συνόλω ἡ εὐγλωττία αὐτοῦ ἦν ἡ μάλλον κατάλληλος διὰ τὰς ἰδέας ὑπὲρ ὧν προεμάχει. Ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ δηλώσει εἶπε τὰ ἑξῆς: «Συντάσσομαι μετὰ τῆς γνώμης ἐκείνων οἵτινες σεμνύνονται ἐπὶ ταῖς ἀποτεινομέναις κατ' αὐτῶν ἐπὶ μισοπαίδειᾳ μομφαῖς· ἀνήκω εἰς τὴν φάλαγγα ἐκείνων, ἧτις ἀντιτάσσεται βιαιῶς κατὰ τῆς νοημονεστέρως μερίδος τοῦ ἔθνους.» Ἐλαβε τὴν στάσιν τοῦ προμάχου τοῦ χριστιανικοῦ κράτους ἀκριβῶς ὅπως βραδύτερον παρέστη ὡς ὁ πρόμαχος

τοῦ νεωτέρου κράτους εκπροσωπούμενου ἐν τῇ **Kultur Kampf**. « Ἄν ἀφέλωμεν ἀπὸ τοῦ κράτους τὴν θρησκευτικὴν ταύτην βᾶσιν, θὰ ἔχωμεν ἀντὶ κράτους τυχαῖον ἄθροισμα δικαιοματίων, εἰδὸς τι προμαχῶνος κατὰλλήλου πρὸς τὸν πόλεμον πάντων κατὰ πάντων. Ἡ νομοθεσία τότε ἀναγεννηθήσεται οὐχὶ πλέον ἐκ τῶν πηγῶν τῆς αἰωνίου ἀληθείας, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀορίστων καὶ μεταβλητῶν ἰδεῶν τοῦ πνεύματος τοῦ διοικοῦντος τὸ κράτος ἀνθρώπου.

« Τὸ Κράτος, συνεπέρανε, ὀφείλει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν » καὶ οὕτω ἀπεραίνετο κατὰ τῆς χειραφετήσεως τῶν Ἑβραίων, καὶ ἀπόθι μετὰ φρίκης τὸν πολιτικὸν γάμον, « ὅστις καθίστα τὴν Ἐκκλησίαν ἀπλοῦν ἐπίτροπον τῆς κατωτάτης γραφειοκρατείας. » Ἦτο ἀδιάλλακτος εἰς ὅ, τι ἀπέφρα εἰς τὸν θρόνον καὶ εἰς τὴν θρησίαν ἔφερε τὸ ἔμβλημα τοῦ οὐτωσὶ λεγομένου ὀπισθοδρομικοῦ κόμματος « χριστιανὸς καὶ πρῶστος. »

Ὁ Βίσμαρκ δύναται νὰ καυχῆθῃ ὅτι ἠγάπησε τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα μετ' ἀπεύρου στοργῆς καὶ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Πρῶστος πολίτης. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ γενομένη ἀπολογία τοῦ πρωστικοῦ στρατοῦ ὑπεργορεύθη ὑπὸ αἰσθήματος ἀκράτου πατριωτισμοῦ. « Εἴμεθα Πρῶσσοι καὶ τοιοῦτοι ἐπιθυμοῦμεν νὰ μεινώμεν » ὅπως δὲ διαμεινῇ πράγματι τοιοῦτος, ἐτάχθη μετὰ τῶν ἀντιπάλων τῆς κυριαρχίας τοῦ λαοῦ καὶ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας ἀποτροπιζόμενος νὰ συνενώσῃ τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ βορεινὴν φύσιν μετὰ τῶν διαλυτικῶν στοιχείων τῆς μεσημβρίας. »

Μόνη ἡ φιλοπατρία αὐτοῦ, ὁ πρὸς τὴν Γερμανίαν σφοδρὸς αὐτοῦ ἔρωσ, ἡ μέριμνα αὐτοῦ ὅπως καταστήσῃ βρωμαλέαν καὶ διαρκῆ τὴν πολιτικὴν ἐνότητα, θὰ ἐξαγνίσωσι παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις αὐτὸν ἐπὶ ταῖς ἐξελίξεσιν, ἃς ἔσχεν ὡς βουλευτῆς καὶ ὡς ἀρχιγαμματεὺς καὶ ἐπὶ ταῖς μεσαιωνικαῖς ἰδέαις ἃς ἀντεπροσώπευσεν.

[Μετὰφρασις.]

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐμπορος γράφων πρὸς ἀνταποκριτὴν του περὶ σπουδαίας παραγγελίας ἐτελείωσεν οὕτω τὴν ἐπιστολὴν του:

« Ἐν περιπτώσει ποῦ δὲν λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν μου ταύτην, σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸ γνωστοποιήσῃς ἀμέσως. »

*
* *

Ὁ Ἀγαθόπουλος συναντᾷ φίλον, εἰς ὃν ἀναγγέλλει ὅτι ἡ σύζυγός του ἐγέννησε.

— Ἄρσενικό ; ἐρωτᾷ ὁ φίλος.

— Ὅχι.

— Ἄ, λοιπὸν κορίτσι ;

— Μπὰ, πῶς τὸ ἔξυσε ; Εἶσαι ὁ πρῶτος ὁποῦ ἔκαμα λόγο.

*
* *

Ὁ ἰδιότροπος Κ. . . δὲν εἴμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ νυμφευμένον ἄνθρωπον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του· ἐν τούτοις εἰς ὑπρέτης τὸν ὁποῖον προσέλαθε πρὸ τινος εἶνε πατὴρ τριῶν τέκνων· ἔχει ὁμως τόσα ἄλλα προτερήματα, ὥστε ὁ κύριός του προσποιεῖται ὅτι ἀγνοεῖ τὴν κατάστασιν τοῦ Νικόλα.

Τελευταῖον ὁ Κ. . . εἰσελθὼν αἴφνης κατὰ τινὰ στιγμὴν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὑπρέτου του, βλέπει αὐτὸν ἔχοντα πλησίον του τὰ τρία μικρά του, τὰ ὁποῖα ἐφιλοδώρει μὲ γλυκύσματα.

— Τί παιδιὰ εἶν' αὐτὰ ; ἐρωτᾷ ἀποτόμως καὶ ὀργισμένος ὁ κύριος.

— Ἀφέντα, εἶνε τὰνίψια τοῦ ἀδελφοῦ μου.

Ὁ Κ. . . δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ εἰς τὴν πονηρίαν τοῦ ὑπρέτου.

*
* *

Πονηρὸς χωρικός ἔχων ἀνάγκην νὰ ἔλθῃ ἐκ Κηφισιάς εἰς Ἀθήνας, ἤκουσε τὸν ἐκεῖ μένοντα Σ** νὰ λέγῃ ὅτι ἐσκόπευε καὶ αὐτὸς νὰ καταβῇ εἰς τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν ἡμέραν μὲ τὸ δικό του ἀμάξι. Πλησιάζει λοιπὸν πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν παρακαλεῖ μὲ ὄλον τὸ σῆδας νὰ τοῦ κάμῃ μίαν χάσιν.

— Εὐχαρίστως, λέγει ὁ ἀγαθὸς Σ**, λέγε, φίλε μου, τί θέλεις ;

— Θὰ μὲ υποχρεῶνες πολὺ νὰ πάρῃς μία κάππα μὲ τ' ἀμάξι ε' τὴν Ἀθήνα.

— Καλὰ, τὴν παίρνω· μὰ ποῦ θὰ τὴν ἀφήσω, ἅμα φθάσω ;

— Ὡ. ὅσο γιὰ αὐτὸ μὴ σὲ μέλει· γιατί θὰ βρίσκωμαι ὁ ἴδιος μέσα ε' τὴ κάππα.

*
* *

Δήμαρχος μικροῦ δήμου ἐπεσκέπτετο τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὸν σιδηρόδρομον δύο νεανίσκοι λαβόντες θέσιν ἐκατέρωθεν τοῦ ἀπλοῦκου δημάρχου ἐζήτησαν νὰ τὸν περιπαίξωσι πωλοῦντες εὐφυῶν.

— Βλέπω, παιδιὰ, λέγει ὁ ἐπαρχιώτης, ὅτι ἐσεῖς γελᾶτε μαζύ μου· νὰ 'σὰς πῶ ὁμως, δὲν εἶμαι οὔτε βλάκας, οὔτε ἀνόητος· εὐρίσκωμαι ἀνάμεσα ε' τὰ δύο αὐτὰ.

*
* *

Φοβερὸς κακοῦργος εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον. Μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεὺς τῶν φυλακῶν ἔρχεται εἰς ἐπίσκεψίν του καὶ τὸν εὐρίσκει ἀπησχολημένον νὰ φυλλολογῇ τὴν Γραφήν.

— Θέλεις νὰ σὲ βοηθήσω, παιδί μου ; ἐρωτᾷ ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς· τί μέρος ζητεῖς νὰ εὕρῃς ;

— Ζητῶ, ἀποκρίνεται ὁ κατάδικος, νὰ εὕρω μέρος γιὰ νὰ φύγω ἀπὸ 'δῶ μέσα !